

בשיר ג'מיל (בכרזה של הפלאנגות)

אוכלוסייה ללא הגנה מזוינת היתה צפויה לסכנת סכב..."

סצינות, המוכרות את התאורים הסוריאליסטיים המפלצתיים בטרט אפוקליפסה עכשווי. אפשר לקחת מרכיבים אלה, ולחבר אותם לתיאור דרמאטי.

למשל: גג החפ"ק, ביום החמישי בערב.

החפ"ק (חבורת פיקוד קידמית, כלומר הפיקוד הקרבי) של האוגדה היה ממוקם על גג של בניין בן חמש קומות, במרחק של 200 מטרים ממחנה הפליטים שאחילא. מן הגג נראה המחנה היטב ומקרוב, אך בגלל הסימטות הצרות של המחנה — שאינו אלא שכונת-מגורים דלה וצפופה של בתים נמוכים ורחובות צרים — לא ניתן לראות מן הגג מה מתרחש בסימטות ובבתים.

על הגג הזה הוחלט קודם לכן על הכנסת הפלאנגות למחנות, והתקיימה שיחת-ההכנה של ראשי צה"ל עם ראשי הפלאנגות.

ביום החמישי בערב, בשעה 18.00, עם רדת החשיכה, נכנסו 150 האנשים של אגלי חביקה — "יחידת המודיעין" שהתמחתה בעריכת מעשי-טבח בפלסטינים — למחנות שאחילא וצברה. צה"ל האיר להם את הדרך בכצות-תאורה ממרגמות ונרות מפתחים.

הוד"ח מגדה עזרדה מזעזעת, שלא נודעה ברכים קודם לכן: עז

(המשך מעמוד 17)
למרות שאנחנו הפנינו כשבועון זה את תשומת-ליבה לכך?

אילו האמינו ירון דרורי לרגע שתהיה לחימה, לא היו מסכימים לכך. יתר על כן, לא היתה זאת סלוגה רגילה של הפלאנגות. היתה זאת "יחידת המודיעין שבראשה עמד אלי חביקה". זאת היתה יחידה שיהיה כבר מפורסמת בכל לבנון. וגם בצה"ל, בשל מיבציה-טבח שלה בעבר. מדוע הוכנסה דווקא יחידה זו? הוד"ח אומר באותו עמוד: "...ראשית — מכיון שהפלאנגות התקשו לגייס עד אז כוח מתאים אחר..."

תאם זה סביר? חרשני שכל המימצאים האלה, שהם חרש-שמעיים, מצביעים בפיון שהועדה נרתעה ממנו שוב ושוב: שהפלאנגות הוכנסו למחנות כדי לעשות שם את אשר עשו.

כוח של רוצחים

אין הסבר סביר אחר לגודש המימצאים של הוועדה על כך שכל המעורבים בפרשה מצד ישראל ידעו היטב שקיימת סכנה מוחשית ביותר של טבח. ירון ידע (עמוד 23) כי "גורמות ההתנהגות של הפלאנגות אינן כגורמות של צה"ל."

אמיר דרורי ידע זאת. קובעת הוועדה (עמוד 21): "האלוף דרורי, שלא נחה דעתו מהתוכנית להכניס את הפלאנגות למחנות, עשה מאמצים לשכנע את מפקדי צבא-לבנון שכוחות צבא זה ייכנסו למחנות..."

מדוע אגב? מדוע סירב צבא-לבנון? הסבר סביר: מפני שבאזן זה סר למעשה למרותם של המנהיגים המארגנים, אנשיו של בשיר שנרצח, וידע כי אלה מעוניינים בטבח לשם גירוש הפלסטינים. המפקדים הנוצריים של צבא-לבנון היו, מן הסתם, שותפים לשאיפה זו, ורצו שהפלאנגות — ולא הם עצמם — יעשו את העבודה המלוכלכת. אם היתה קנוניה, הם בוודאי היו שותפים מלאים בה.

ראשי המוסד ידעו זאת. אומר הוד"ח (עמוד 14): "בפגישות שקיימו ראשי המוסד עם בשיר ג'מיל, הם שמעו מפיו התבטאויות שלא השאירו מקום לספק שכונתו של מנהיג זה של הפלאנגות היא לחסל את הבעייה הפלסטינית בלבנון כשיגיע לשיטתו, אף אם לשם כך יהיה צורך באמצעים חריגים כלפי הפלסטינים שבלבנון." קרי: טבח.

ובמהשך: "התבטאויות דומות נשמעו גם מפי מפקדי-פלאנגות אחרים... היו (במהלך המילחמה) ידיעות על מעשי רצח נשים וילדים בכפרים דרוויים, שבוצעו על-ידי הפלאנגות, וכן על פעולות חיסול נגד הפלסטינים, שבוצעו על-ידי יחידת המודיעין של אלי חביקה... ידיעות אלה היוקו אצל אנשים שונים, ובמיוחד אצל קציני-מודיעין בעל-יניסון, את ההרגשה שבמיקרה שתהיה הודמנות לאנשי-הפלאנגות לבצע מעשי-טבח בפלסטינים, הם ינצלו הודמנות זו."

סגן-הרמטכ"ל, משה לוי, אמר שהכנסת הפלאנגות לביירות המערבית היא דבר שיכול לעורר מהומות. (עמוד 21).

אם זוהי התוצאה הסבירה, הצפויה מראש, יש להניח כי ההחלטה להכניס את הפלאנגות קשורה בצפייה זו, ונובעת ממנה. זוהי, כמדומני, ההנחה המימשלית.

ידע זאת בראש וראשונה הרמטכ"ל. בערב שבו התחיל הטבח, אחרי שהוא עצמו החליט להכניס את הפלאנגות למחנות, אמר הרמטכ"ל בישיבת הממשלה (עמוד 32): "דבר שני שיקרה — וזה לא משנה אם אנו שם או לאו — זה פרץ של נקמה. שאינו יודע, אני יכול לתאר בדמינוי איך זה מתחיל אבל איני יודע איך זה נגמר... אני כבר רואה בעיניים שלהם למה הם מחכים... נותר להם לעשות דבר אחד וזה הנקמה. והיא תהיה נוראה... מספיק שבהלוויית בשיר אמר אמין ג'מיל, תאח, נקמה! זה כבר מספיק... מספיק שהוא אמר את המילה, נקמה! וכל המערכת משחזרה כבר את הסכינים."

כל זה נאמר על-ידי רפאל איתן. אבל זה נאמר כמה שעות אחרי שהוכנסו הפלאנגות למחנות, לפי פקודתו.

הכל ידעו. יותר מכל ידע, כמובן, אריאל שרון, שהכיר את ראשי הפלאנגות באופן אינטימי. מאחר שעמד עימם בקשר רצוף, האם ידע ראשיה-הממשלה?

על גג החפ"ק נערכה סצנה סוריאליסטית מפלצתית: מנהל הטבח,

מפקד האוגדה ואלוף הפיקוד נועדו יחד, ובארחק 200 מטרים מהם

היתה שחיטת הזקנים, הנשים והילדים בעיצומה

הגג הזה לא היה ממוקם רק במטה האוגדה של עמדם ירון, אלא גם במטה של אלי חביקה, האיש שפיקד על הטבח.

הנה כי כן, זוהי הסצנה: בחושך, שהואר על-ידי כצות-התאורה של צה"ל, התקבצו על גג אחד המפקדים הבכירים של צה"ל ומפקד הטבח ואנשיו, אלה ואלה היו מצויידיים במכשירי קשר. הם ניגשו מדי פעם אל אלה, החליפו דברים, שוחחו, אכלו ושתו ביחד.

ובמשך כל אותו זמן, במרחק של 200 מטרים, נערך הטבח בגברים, בנשים ובילדים.

אלוף פיקוד הצפון, אמיר דרורי, הגיע לגג בשעה 19.30, ועזב את המקום בשעה 20.00. תת-אלוף עמוס ירון, מפקד האוגדה ובעלהיבת של החפ"ק, שהה על הגג כל העת.

מה התרחש שם, בין אור לחושך, במעמד סוריאליסטי זה, בערב הראשון של הטבח?

קציני-המודיעין של האוגדה חששו, כנראה, מן הרגע הראשון. הוא נקט בכמה פעולות בלתי-ישראליות כדי לקבל מידע. החליה עקב אחרי אנשי-הפלאנגות במישקפת, בעברו ממקום למקום על הגג בנסיון למצוא זווית-ראייה טובה. לדבריו, לא ראה דבר. הוא נקט גם פעולות אחרות. כנראה הציב אדם להקשיב לשיחותיו של חביקה ואישי-הקישור שלו (לחביקה היה על הגג אישי-קישור עם צה"ל, ובמפקדת הפלאנגות היה קצין-קישור של המוסד, שלא ראה ושמע דבר). נראה גם שהטיל על אנשיו להקשיב לרשת-הקשר של הפלאנגות.

כך שמע כי קציני-הקישור של הפלאנגות שמע בקשר מפי אחד מאנשי-הפלאנגות במחנה שנמצאים אצלו 45 אנשים. האיש שאל מה לעשות בהם, ותשובת קציני-הקישור היתה: "תעשה את רצון אלהה". ולפי גירסה אחרת: "תעשה מה שליבך אומר לך, כי הכל מאללה".

לא היה ספק כי הכוונה היא לרצחם נפש. כך הבין זאת קציני-המודיעין האוגדתי. (המשך בעמוד 64)

חברי הוועדה מתחמקים מלהשיב על שאלה פשוטה: מדוע החליטו שרון ואיתן החלטה כה גורלית, שאת משמעותה הבינו היטב (גם לדעת הוועדה), ולא הודיעו על כך במשך יומיים לראשי-הממשלה, עד אחרי שהטבח כבר החל?

עוד נקמור על נקודה מברצת זו. אך כאן די להצביע על נימוק סביר, המגביר את סבירות התאוריה של "כוונה תחילה": הם ידעו מה עלול לקרות, והם ידעו שראשי-הממשלה מסכים לכך בליבו — אך הם רצו שראשי-הממשלה יוכזו למען ככל שלב ושלב כי "לא ידעתי". זוהי, אכן, התוצאה שהרשגה.

(בלכל, אני מציע לקבל כאן את הכלל שכל אשר קרה — קרה מפני שרצו שיקרה, אלא אם כן הוכח ההיפך).

לגבי נקודה חשובה אחרת מפסקת הוועדה כל פסק: הפלאנגות היו בכל שלבי הפרשה אחת פקודה של צה"ל, בניגוד גמור וחתך להוועדות-השקף שהופצו לאחר-מכן.

הרמטכ"ל הבכיר בישיבת הממשלה שהפלאנגות, ולא צבא-לבנון, הוכנסו למחנות מפני, שלהם אנו יכולים לתת פקודות. (עמוד 31).

יום לפני הטבח הושג סיכום, שנרשם על-ידי עוזרו של שרון: "רק גורם אחד, והוא צה"ל, יפקד על הכוחות בשטח." (עמוד 24). על כך אמר ראש-אמין: "המובן הוא שכל הכוחות הפועלים בשטח, ובכללם הפלאנגות, יהיו נתונים למרותו של צה"ל וישעלו לפי הוראותיו."

אפוקליפסה עכשווי

ה"ח מנוסח בשפה מישפטית קרה ועניינית, ולא נעשה בו כל ניסיון לעצב את הדברים באופן ספרותי. אך מבצע לשורות מבצעים המרכיבים של כמה